

สมใจ โพธิ์เขียว 2550: การศึกษาวิเคราะห์โคลงต้นเรื่องปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพน
พระนิพนธ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส
ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วรรณคดีไทย) สาขาวรรณคดีไทย ภาควิชาวรรณคดี
ประธานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสาวณิต วิงวอน, อ.ด. 225 หน้า

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาโคลงต้นเรื่องปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพน พระนิพนธ์
สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ในฐานะที่เป็นวรรณคดียอพระเกียรติ เป็น
บันทึกทางประวัติศาสตร์ และเป็นบันทึกทัศนศิลป์ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 บท ว่าด้วย
การศึกษาประวัติวัดพระเชตุพนและการบูรณะปฏิสังขรณ์ การศึกษาองค์ประกอบของโคลงต้น
เรื่องปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนด้านวรรณศิลป์ และการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโคลงต้น
เรื่องนี้กับทัศนศิลป์

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เป็นพระอารามหลวงสำคัญแห่งหนึ่งของกรุง
รัตนโกสินทร์ เดิมเป็นวัดราษฎร์ชื่อวัดโพธาราม สร้างมาตั้งแต่ปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา ได้รับ
การสถาปนาเป็นพระอารามหลวงในสมัยธนบุรี ในสมัยรัตนโกสินทร์วัดพระเชตุพนฯ ได้รับ
การบูรณะปฏิสังขรณ์ครั้งแรกในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
(ครองราชย์ปี พ.ศ. 2325 - 2352) และมีการปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่ง
เกล้าเจ้าอยู่หัว (ครองราชย์ปี พ.ศ. 2367 - 2394) สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิต
ชิโนรส ขณะดำรงพระยศเป็นกรมหมื่นนุชิตชิโนรสและทรงเป็นอธิบดีสงฆ์วัดพระเชตุพนฯ ได้
ทรงพระนิพนธ์โคลงต้นเรื่องปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนขึ้น โคลงเรื่องนี้นอกจากเป็นวรรณคดี
แล้ว ยังเป็นบันทึกการต่าง ๆ ในการปฏิสังขรณ์อย่างละเอียด ซึ่งหลายรายการไม่ปรากฏใน
หลักฐานอื่น

จากการศึกษาพบว่าโคลงต้นเรื่องปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนเป็นวรรณคดีที่มีคุณค่า
หลายด้าน ได้แก่ คุณค่าด้านวรรณคดี มีการใช้ภาษาไพเราะ งดงาม เพียบพร้อมด้วยคุณค่า
ทางวรรณศิลป์ มีการวางโครงเรื่องดีสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การยอพระเกียรติ นอกจากนี้ยัง
มีคุณค่าในฐานะเป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์ และคุณค่าในฐานะเป็นบันทึกทัศนศิลป์อีกด้วย

สมใจ โพธิ์เขียว
ลายมือชื่อนิติ

เสาวณิต วิงวอน
ลายมือชื่อประธานกรรมการ

33 / น.ค. / 2550